

7,15±0,45; $p \leq 0,01$). Отримані дані за відповідною шкалою «Вміння використовувати власні ресурси» є показником того, що чоловіки прагнуть до саморозкриття, творчого саморозвитку, успіху у професії.

Виявлено гендерні особливості ресурсності: в групі жінок сформованими психологічними ресурсами є «робота над собою» та «любов». Ресурс «робота над собою» забезпечує жінкам можливість долати психологічні бар'єри до самореалізації. Для жінок в межах діючої гендерної рольової моделі значущими в професійній та приватній сферах є взаємини з людьми, тому важливим виявився ресурс «любов»; в групі чоловіків сформованим психологічним ресурсом виявився «успіх», що характеризує наявність у досліджуваних суб'єктивного почуття самореалізації та свідчить про їх бажання напрацювати досвід на первинних сходинках професійної кар'єри, бути компромісним за необхідності.

Список бібліографічних посилань

1. Штепа О. С. Психологічні ресурси як унікальні якості майбутніх психологів. *Гуманітарний вісник*. Додаток 1 до Вип. 27, т. V (38) : Тематичний випуск «Вища освіта України у контексті інтеграції до європейського освітнього простору». Гнозис, 2012. С. 536–542.

Науковий керівник: Шевченко Лариса Олександрівна, доцент кафедри соціології та психології факультету №6 Харківського національного університету внутрішніх справ, кандидат психологічних наук, доцент.

Лісна Наталія Андріївна,

слухач магістратури факультету №6

Харківського національного університету внутрішніх справ

ВІКТИМНА ПОВЕДІНКА ЯК ПСИХОЛОГІЧНА ПРОБЛЕМА

Предмет віктимології вивчає особистість жертви злочину, факторів її формування, її зв'язки і взаємини зі злочинцем, особливостей поведінки до і в

момент вчинення злочину, а також розробка профілактичних віктимологічних рекомендацій. В даний час віктимологія знаходиться в пошуках свого місця в системі наук. Вона акумулює знання з кримінології, політології, теорії державного управління, психології, соціальної роботи, конфліктології, соціології, претендуючи на комплексну дисципліну, що вивчає феномен жертви.

Досліджень проведено вкрай мало і всі вони відображають жертву злочину в контексті соціальних закономірностей функціонування віктимності як своєрідний вид соціальних девіацій. Значний внесок у дослідження проблем у кримінології, пов'язаних з поняттям жертви злочину, віктимності внесли вчені, серед яких О. О. Андроннікова, М. А. Одінцова, Ю. А. Клейберг, Є. В. Руденський, Л. І. Романова, К. В. Вишневецький, С. Г. Войтенко [1, с.28]. Багато дослідників відзначають, що віктимізація населення зростає, що привело до появи низки робіт, які досліджують фактори віктимізації особистості. Дослідження особистості жертви насильства не отримало достатньої уваги. Відомо, що в будь-якому акті поведінки, дії, вчинку проявляється цілісна психічна організація особистості. Аналіз структурної організації віктимної особистості дозволяє визначити детермінанти віктимної поведінки, що сприяє виявленню латентної віктимності і попередження злочинності.

Термін «віктимна поведінка» виник в рамках кримінальної віктимології. У буквальному перекладі вона означає "вчення про жертву" (від лат. *Viktima* - жертва і грецьк. *Logos* - вчення) як науковий напрям почала складатися в 40-50-і рр. XX сторіччя.

Вважається, що віктимність набувається в результаті невдалої (дефектної) соціалізації особистості, засвоєння і відтворення моделі віктимної поведінки у повсякденному житті, встановлені небезпечних зв'язків та відносин, тобто має соціальне походження [3, с. 84].

Проблема класифікації жертв злочинів і, ще більшою мірою, їх типології - надто складна. Адже жертвою злочину може бути будь-яка людина з моменту її народження і до смерті.

У соціально-демографічному і кримінально-правовому аспекті потерпілі класифікуються за низкою ознак, а саме: за віком, рольовим статусом, взаємовідносинами зі злочинцем, за статевою належністю, морально психологічними ознаками, видом і розміром заподіяної шкоди, тяжкістю злочинів, за характером поведінки, мотивом учинення злочинів, окремими видами злочинів, за ступенем вини.

Одна з традиційних віктимологічних класифікацій базується на критеріях, дуже близьких до щоденної практики (жертва умисних чи необережних злочинів, винна чи невинна, заздалегідь намічена чи ні, випадкова чи жертва-співучасник). Але ці критерії не задовольняють потреб науки і практики, оскільки не розкривають дійсного розмаїття взаємодії потенційної жертви і злочинця.

Також виділяють потенційну жертву. Потенційна жертва - це людина, якій за своїми психічними, психологічними, фізіологічними й іншими властивостями та якостями, за наявності певної ситуації, обстановки або стану може бути заподіяна моральна, майнова чи фізична шкода від злочинного діяння.

Віктимна поведінка потенційної чи актуалізованої жертви, як предмет віктимології, потребує ретельного всебічного дослідження для виявлення причин та умов віктимізації і пошуку шляхів зниження рівня віктимності населення (у тому числі й латентної). Аналіз віктимологічних досліджень дозволив визначити, що особистісна структура потерпілого як типу особистості включає в себе елементи різнорівневого порядку, що активізуються при впливі факторів ситуації ризику і являють собою психологічні передумови перетворення даної особистості в жертву [2, с. 123].

Як інтегрований науковий напрям, віктимологія синтезує кримінологічні, криміналістичні, соціологічні та інші знання про

постраждалих (жертв), серед яких центральне місце мають посідати психологічні знання.

Отже, ми зробили спробу окреслити контури парадигми віктимологічних досліджень, показати значення віктимології як інтегрованої галузі наукових знань. Вважаємо, що найперспективнішим напрямом вирішення віктимологічних завдань слід вважати саме психологічні дослідження віктимної поведінки, яка є безпосереднім предметом віктимології.

Список бібліографічних посилань

1. Долгий О. А., Мудряк Т. О., Омельчук Л. В. Жертва злочину як головний елемент віктимології. *Міжнародний юридичний вісник: актуальні проблеми сучасності (теорія та практика)*. 2017. №1 (5). С.28 – 33.
2. Дягилева Р. Психофизиологические маркеры виктимного поведения: магистерская дисс.: 44.03.03. Челябинск, 2017. 123с.
3. Регуш Л. А. Психология прогнозирования: способность, ее развитие и диагностика. Киев, 1997. 88 с.

Науковий керівник: Ламаш Ірина Володимирівна, доцент кафедри соціології та психології факультету №6 Харківського національного університету внутрішніх справ, кандидат психологічних наук, доцент.

Мазур Катерина Віталіївна,

студентка 4-го курсу факультету № 6

Харківського національного університету внутрішніх справ

КОПІНГ – СТРАТЕГІЇ В СИСТЕМІ ОРГАНІЗАЦІЇ ЖИТТЄСТІЙКОЇ ПОВЕДІНКИ

У наш важкий час, поняття життєстійкості набирає нове значення, нове бачення, новий виток. Так, в нашій місцевості немає артобстрілів, пострілів танків, артилерії, снайперських гвинтівок. Але в 200 км від